

LUOMUVALVONTA

POIMINTOJA UUSISTA TUOTANTOEHDOSTA



LUOMUKASVITUOTANTO

LUOMUVALVONTA



Viljelykiertovaatimukset peltokasvien viljelyssä

- Jokaisen lohkon kierrossa tulee olla vähintään 30 % palkokasveja **pää- tai aluskasveina**
- Kierrossa tulee olla vähintään yksi maan viljavuutta ylläpitävä kasvusto (esim. nurmi) **pääkasvina** ja vähintään **50 %** maan viljavuutta parantavia kasveja **pää- tai alus/kerääjäkasveina**.
- Lisäksi on noudatettava kasvinvuorottelua
 - Viljakasveja voi olla enintään kolmena vuotena peräkkäin kullakin lohkolla
 - **Palkoviljoja**, öljykasveja, perunaa sekä muita saman kasvisuvun yksivuotisia erikoiskasveja voi olla enintään kahtena vuotena peräkkäin kullakin lohkolla.
 - Seoskasvusto peräkkäisyyslaskennassa: kasvilaji määritetään kasvilajin mukaan, jota on vähintään 50 % seoksesta (kylvösiemenen painosta mitattuna). Esim. seoskasvusto, jossa on viljakasveja väh. 50 % = vilja.
 - Itsekylväytyvät kasvilajit: kaksivuotiseen (esim. kumina) erikoiskasvilajiin ei sovelleta peräkkäisyysvuosien kahden vuoden enimmäismäärää (esim. kuminaa voi olla useampia vuosia peräkkäin).





Viljelykiertovaatimukset peltokasvien viljelyssä

- Palkokasvi on hernekasvien heimoon kuuluva kasvilaji. Niitä voi viljellä esim. seuraavasti:
 - Palkokasvien puhdaskasvustona
 - Suursiemenistien palkokasvien ja esim. korsiviljojen sekakasvustona, jossa palkokasvia on vähintään 50 % siementen seoksesta
 - **Nurmiseoksina**, joissa pienisiemenisten palkokasvilajien siementen osuus **on vähintään 15 % tai 3 kg/ha**. Kuitenkin aina vähintään 3 kg/ha.
- Maan viljavuutta ylläpitäviä kasvustoja (**viljavuuskasvustoja**)
 - Viljelykiertoon kuuluvat yksi- tai monivuotiset nurmet (myös siementuotanto nurmet)
 - Aluskasvit, jotka voivat olla nurmipalkokasveja tai muita nurmikasveja tai kerääjäkasveja
 - Runsaasti satotähteitä tuottavat kasvit (esim. keräkaali) avomaanvihanneviljelykierrossa





Esimerkkejä viljelykierrosta

Esimerkki 1:

1. kevätilja, 2 kevätilja, 3. kevätilja+aluskasvi (timotei-apila), 4. timotei-apilanurmi, 5. timotei-apilanurmi

Palkokasvivuodet: $0+0+1+1+1 = 3/5 = 60\%$ (oltava väh. 30 %)

Viljavuuskasvustot: $0+0+1+1+1 = 3/5 = 60\%$ (oltava väh. 50 % ja väh. yksi vuosi pääkasvina)

Kierto täyttää vähimmäisvaatimukset sekä palko- että viljavuuskasvustojen osalta.

Esimerkki 2:

1. viherlannoituskasvusto (virnavaltainen), 2. kevätilja, 3. kevätilja+aluskasvi (timotei), 4. rypsi, 5. hernevilja+aluskasvi (timotei-apila)

Palkokasvivuodet: $1+0+0+0+1 = 2/5 = 40\%$ (oltava väh. 30 %)

Viljavuuskasvustot: $1+0+1+0+1 = 3/5 = 60\%$ (oltava väh. 50 % ja väh. yksi vuosi pääkasvina)

Kierto täyttää vähimmäisvaatimukset sekä palko- että viljavuuskasvustojen osalta.





Maan viljavuuden ylläpito ja parantaminen nurmien viljelyssä

- Peltokasvien viljelykierron vähimmäisvaatimukset (palkokasvi- ja viljavuuskasvivaatimus) koskevat nurmia, joita **uudistetaan maata muokkaamalla** tai joiden kierrossa nurmikasvien lisäksi viljellään yksi- tai kaksivuotisia kasvilajeja.
- Viljelykiertovaatimus **ei** koske sellaisia nurmialoja, joita luomusuunnitelman mukaan pidetään jatkuvasti nurmella (esim. suojavyyöhykenurmet, pysyvät laidunnurmet ja muut pitkäaikaiset nurmet (esim. ruokohelpi).
 - Luomusuunnitelmaan on kuvattava tuotannon tavoitteet ja niiden mukaiset hoitotoimenpiteet kuten täydennyskylvöjen siemenmäärä, sadon käyttö, kasvinsuojelutoimenpiteet (esimerkiksi puhdistusniitot) ja toimenpiteiden ajankohdat.





Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus



Euroopan unionin
osarahoittama

Maan viljavuuden ylläpito ja parantaminen monivuotisten kasvien viljelyssä (esim. herukat)

- Monivuotisten kasveja viljeltäessä (esim. omena, herukka, mansikka, raparperi, pensasmustikka) on maaperän hedelmällisyyttä ja biologista aktiivisuutta ylläpidettävä ja parannettava viljelemällä viherlannoitus- kasveja, palkokasveja ja muita monimuotoisuutta edistäviä kasveja esim. nurmea rivien välissä.
- Kuvaa monivuotisten kasvustojen hoitotoimenpiteet luomusuunnitelmassa.

maaseutu.fi



Lisäysaineisto

- Ensisijaisesti käytetään luonnonmukaisesti tuotettua tai siirtymävaiheen lisäysaineistoa eli siemeniä, taimia ja kasvullista lisäysaineistoa.
- Lisäysaineistorekisteristä löydät ne lajit ja lajikkeet, joita on luomuna saatavilla.
https://www.ruokavirasto.fi/teemat/luomu/luomun_tuotantopanokset/lisaysaineistorekisteri
- **Kansallinen luettelo julkaistiin tammikuun lopulla**
 - Luettelo lisäysaineistoista, joita on saatavilla Suomen markkinoilla riittävästi luomuna ja/tai siirtymävaiheen tuotteena.
 - Vuonna 2023 luettelossa rehuherne (ei ruokaherne eikä tuleentumattomana korjattava hernekasvusto), timotei ja puna-apila
 - Vuodelle 2024 kaavailtu rehuohraa ja kevättrypsiä.
 - Luettelossa olevalle lajeille tai **lajikkeille ei voi saada lupaa** käyttää tavanomaista lisäysaineistoa (Poikkeus: lisäysaineiston tuotantoa, tutkimusta, pienimuotoisia kenttäkokeita, lajikkeiden suojelua tai tuoteinnovointia varten voi saada luvan sekä ylivuotiset heinänsiemenseokset)
 - Luettelosta voidaan poistaa laji tai lajike, jos todetaan, että siementä ei ole riittävästi saatavilla



• Ruokaviraston yleinen lupa

- Annetaan **kerran vuodessa** (tammikuun loppuun mennessä) ja se löytyy Ruokavirasto nettisivuilta. Siellä on myös kooste yleisten lupien voimassaoloajoista.
https://www.ruokavirasto.fi/teemat/luomu/luomun_tuotantopanokset/
- Yleisen luvan tulee olla voimassa joko lisäysaineiston hankintahetkellä tai kylvön aikaan
- Kalenterivuoden aikana käytetystä tavanomaisesta lisäysaineistoista (laji, lajike ja käyttömäärä) on ilmoitettava ELY-keskukselle kirjallisesti vuoden loppuun mennessä.
 - Vuoden 2022 osalta Ruokavirasto tiedottaa kevään 2023 aikana, miten ilmoitus tehdään





Lisäysaineisto



- **Eräkohtainen (viljelijäkohtainen) lupa** käyttää tavanomaista lisäysaineistoa voidaan myöntää siemenille, siemenperunalle, sipulin pikkuistukkaille, kasvulliselle lisäysaineistolle (esim. rönsyt ja pistokkaat) ja uuden lisäysaineiston tuottamiseen (esim. siementuotanto omaa käyttöä varten ja emokasvit).
 - Viljelytaimille/satotaimille (esim. mansikan paakkutaimet) **ei voi lupaa saada**
 - Kevätkylvöisten lajien osalta lupa on **haettava viim. 1.5** (jos hakemus myöhästyy: oltava perustelu)
 - Lupa on haettava ja myönnettävä ennen kylvöä ja se on voimassa vain **yhden kasvukauden**
 - Tilalla vuoden 2021 jälkeen tuotettu SV1- siemen on tavanomaista siementä ja sille tulee hakea lupa ennen käyttöä
 - Peittaamattomalle kantasiemenelle sertifioitua siementuotantoa varten on voimassa oleva yleinen lupa 31.1.2023 saakka.
 - Tarkista luvan voimassaolo ennen siementen hankintaa.



Lisäysaineisto



- **Ylivuotisille siemenille ja ylivuotisten siemenseosten tavanomaisille lajeille**, on haettava eräkohtainen lupa ELY-keskukselta, elleivät tavanomaiset lajit/lajikkeet ole olleet 1.10.2022 jälkeen Ruokaviraston yleisessä luvassa.
- Ylivuotisen siemenseoksen tavanomaisille lajeille voi hakea ELY-keskuksesta eräkohtaista **jatkolupaa**, mikäli siemenseoserä on alun perin hankittu yhden kasvukauden tarvetta varten.
 - **Lupa pitää hakea aina**, vaikka siementä olisi vain vähäinen määrä seoksessa.
 - Luvan perusteluna riittää ylivuotinen seos.



Heinänsiemenseokset



- Jos nurmisiemenseoksessa on **alle 70 % luomu/SV-siementä** ei vakuustodistuksessa saa olla mitään luomumerkintää.
 - Pyydettävä myyjältä/ pakkaajalta, erillinen kirjallinen selvitys (esim. seosraportin kopio) mitkä seoksen lajit ja lajikkeet ovat luomu- tai siirtymävaiheen siementä.
 - Jos seoksissa on **yli 70 % luomusiementä**, luomu/SV-siemenen kohdalla on merkintä vakuustodistuksessa.
- Seoksissa oleville tavanomaisille lajeille **on aina oltava lupa** (Ruokaviraston yleinen lupa tai ELY-keskuksen myöntämä eräkohtainen lupa).





Siemenseokset (heinäsiemen)



Seosraportin kopio hyvä tapa osoittaa komponentin luomualkuperä, kun luomu/sv-osuus alle 70 %



1 (1)



RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

SEOSRAPORTTI

07.04.2022

2022-020596

1308-21072

Kasvilaji	Kasvilajike	Kaupaerän tunnus	Näytenumero	Sekoitusuhde %	Määrä kg	Itävyys %	Puhtaus %	Muut lajit %	Itävyyden valm.pvm	SLK	
Ruokonata	Retu	FI1361-21221	E20-0078608UP 20		120	95	99,9	0	28.9.2020	C	
lajikohtainen:	Ruokonata			20	120	95	99,90	0,00			
Timotei	Nuutti	FI1308-21037	E22-0032390	30	180	95	99,9	hiukan	6.4.2022	C	Luomu
Timotei	Dorothy	1308-21018	E22-0029680	30	180	97	100,0	hiukan	30.3.2022	C	
lajikohtainen:	Timotei			60	360	96	99,95	hiukan			
Puna-apila	Perttuli	FI890-21728	E22-0026178	20	120	80	98,3	1,20	18.3.2022	APK	Luomu
lajikohtainen:	Puna-apila			20	120	80	98,30	1,20			
maa	KESKIARVO	koko seos		100	600	93	99,6	0,2			



Uuden lohkon ilmoittaminen luomuvalvontaan ja siirtymävaihe

- Uudet hallintaan tulevat lohkot tulee ilmoittaa ELY-keskukselle
 - Ilmoitukseksi riittää lohkojen ilmoittaminen tukihakemuksessa, jos siirtyminen alkaa 1.5.
 - Jos lohkon siirtymävaihe alkaa jonakin muuna ajankohtana, on lohkon tiedot ja **siirtymisen alkamispäivä** ilmoitettava ELY-keskukselle erillisellä ilmoituksella (esim. sähköposti)
 - Huom! Lohkon siirtyminen voi alkaa aikaisintaan hallintaan tulopäivästä.
- Lohkon siirtymävaiheen kesto, että sato on luomua
 - Yksivuotiset kasvit, kuten esim. viljat → **vähintään 24 kk ennen kylvöä**
 - **Monivuotisilla** nurmi- ja rehukasveilla → **vähintään 24 kk ennen sadonkorjuuta**
 - Muut monivuotiset kasvit (esim. herukat) → **vähintään 36 kk ennen sadonkorjuuta**
- Jos haluat, että lohkon siirtymisen alkamispäivä on aikaisempi, kuin hallintaan tulopäivä, on sinun mahdollista hakea lohkolle siirtymäajan lyhentämistä.
- Luomuun siirtyvien lohkojen osalta pitää olla **kirjattuna muistiinpanoihin** (esim. luomusuunnitelma, lohkokortti, viljelykiertosuunnitelma) jokaisen lohkon **siirtymisen alkamispäivä ja päättymispäivämäärä**.
- Siirtymävaiheen lyhennystä ei tarvitse hakea (ala hyväksytään suoraan luomuun)
 - Jos olemassa olevaa peruslohkon muotoa parannetaan enintään 0,5 ha tai 5 % lohkon alasta



Siirtymävaiheen lyhentäminen

- **”Tukivalvottu ala”** eli lohko on ollut jonkun tukihakemuksessa
 - Aika, jolloin lohkolla ei ole käytetty luomussa kiellettyjä tuotantopanoksia, voidaan huomioida täysimääräisesti siirtymäaikaa lyhentävänä aikana
 - Hakemuksen (9d) liitteeksi lohkokorttien kopiot kahdelta aikaisemmalta vuodelta
- **”Muu luomukelpoinen ala”**: Esim. raiviot ja metsä- ja luonnonlaitumet
 - Hakemuksen liitteeksi asiakirjat, jotka osoittavat, että alueita ei ole käsitelty luomussa kielletyillä aineilla **vähintään kolmeen** vuoteen (esim. maaseutusihteerin lausunto).
 - **Edellyttää tarkastusta paikan päällä**
 - Hakemus (luomuvalvontalomake 9d) siirtymävaiheen lyhentämisestä kannattaa tehdä hyvissä ajoin, mielellään alkuvuodesta, että lohkojen tarkastaminen voidaan yhdistää vuosittaiseen tuotantotarkastuskäyntiin



Luomuvalvonnan maksut

- Luomutarkastuksen perusmaksu
 - 160 € tiloilla, joilla on alle 120 ha peltoa ja vain kasvintuotanto luomuvalvonnan piirissä
 - 300 € muilla toimijoilla (eläin, keruu, valmistus toiminta)
- Tuntiperusteinen maksu on 144 €/h ja **se laskutetaan alkavalta 30 minuutilta**
 - esim. tarkastusaika on 1 tunti 20 minuuttia → laskutus $1,5 \times 144 \text{ €} = 216 \text{ €} +$ perusmaksu
- Siemenluvut
 - paperilomakkeella sähköisestä 44 € (1-5 lajia/lajiketta) ja 88 € (yli 5 lajia/lajiketta)
 - Touko-asiointipalvelusta 22 € (1-5 lajia/lajiketta) ja 44 € (yli 5 lajia/lajiketta)
- Siirtymävaiheen lyhennyksen käsittelymaksu on 89 €/h
- Eläinluvut 89 € (mm. nupoutus, sarvien poisto, tavanomaisen jalostuseläimen hankinta)



LUOMUELÄINTUOTANTO

LUOMUVALVONTA



Luomueläintuotanto



- Nupoutusluvan uusiminen piti hakea 31.12.2022 mennessä
- Sarvien poistoon tulee hakea **eläinkohtainen lupa** (7b) ELY-keskuksesta ennen toimenpidettä
- Kaikkien tavanomaisten jalostuseläinten hankintaan on haettava lupa ELY-keskuksesta (paitsi alkuperäisrodut)
 - Poikimattomia naaraspuolisia jalostuseläimiä voi hankkia enintään 10 % täysikasvuisten nautaeläinten määrästä, enintään 20 % täysikasvuisten lammas- tai vuohieläinten määrästä
 - Täysikasvuiset siitosurokset
 - Ennen luvan hakemista tarkista Ruokaviraston luomueläinrekisteri <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/luomu/luomumaatilat/luomuelaimet/luomuelainrekisteri/>
 - Jos siellä ei sopivaa eläintä, perustelee asia hakemukseen (jalostusarvo, rotu, indeksit ym.)
- Muista aina vähintään 48 h varoaika nolla varoaikaisissa lääkkeissä. Muutoin kaksinkertainen varoaika.
- Nautojen ja lampaiden tulee päästä päivittäin laitumelle laidunkaudella, kun olosuhteet sen sallivat
 - Poikkeus: yli vuoden ikäisillä sonneilla riittää ulkotarha tai jaloittelualueet, mutta edellyttäen päivittäistä ulkoilua talviaikaan ja alle 3 kk vasikat
 - Mikäli eläin on laidunkaudella sisällä tuotantoehtojen vastaisesti, on asiasta tehtävä ilmoitus perusteluineen ELY-keskukseen mahdollisimman pian.



Luomueläintuotanto



- Nuoren eläimen ruokinta
 - Luomun pääsääntö nuoren eläimen ruokinnassa → Emän maitoa luomunaudoilla 90 pv, luomulampailla 45 pv
 - Häätätilanteissa (mm. emo kuolee tai hylkää jälkeläisen), voidaan vasikalle antaa tavanomaista maitoa tai juomarehua, ternimaitotehostetta → eläin menettää luomukelpoisuuden (juoton lopettamisen jälkeen alkaa siirtymävaihe, naudat 12 kk, lampaat 6 kk)
 - Luomutilalla voi olla pakastimessa myös tavanomaista ternimaitoa ja varastossa ternimaitokorviketta / -tehostetta häätätilanteita varten
- Tavanomaista nestemäistä melassia saa olla enintään 1 % rehuannoksesta, **jos ei saatavissa luomuna**
- SV1 rehua omalta tilalta enintään 20 %. SV2 25 %, jos rehu omalta tilalta niin 100 %
- **Kivennäiset**, ennen 31.1.2023 (Ruokaviraston tiedote) tilalle hankitut tai tilatut tuotteet sekä mahdollisten yritysten varastoissa olevat tuotteet voidaan käyttää.
 - Kivennäisiä ostaessa kannattaa aina tarkistaa, että tuoteselosteessa on luomumerkintä
 - Toimijan ei tarvitse itse selvittää kotimaisista rehuista, onko tuotteessa olevat komponentit luomuun kelpoisia, vaan hän voi luottaa tuoteselosteen tekstiin ja sen luomuun soveltuvuus merkintään.

